

БОСИЙ ЄВГЕН, здобувач вищої освіти
Науковий керівник - **ЛИСЕНКО АЛЛА**, к.е.н.,
доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
*Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький*

ОСНОВНІ ІНДИКАТОРИ ОЦІНКИ РІВНЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Податкове навантаження - це поняття, яке потрібно розглядати як на макрорівні, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання. На думку О.Ю. Буцької, податкове навантаження є ключовим критерієм ефективності податкової системи, який здійснює значний вплив на наповнення бюджету, формування частки податкових надходжень в структурі ВВП, а також частки ВВП, що припадає на душу населення [1, с. 25]. Також необхідно приділяти особливу увагу дослідженню поняття «податкове навантаження» і на рівні конкретних суб'єктів господарювання, адже неналежне проведення аналітичної оцінки податкового навантаження на мікроекономічному рівні призводить до прийняття необґрунтованих рішень в сфері оподаткування суб'єктів господарювання, а отже й до значних втрат.

Як зазначили А.М. Лисенко та А.В. Бакай, від рівня податкового навантаження на суб'єкти господарювання значною мірою залежить ефективність діяльності таких суб'єктів. Водночас, регулюючи податкове навантаження, держава може як стимулювати виробництво окремих видів продукції, так і стримувати розвиток певних видів діяльності [2, с. 181].

Важливим критерієм оцінки загального рівня податкового навантаження на мікроекономічному рівні є співвідношенням обсягу податкових платежів, тягар за якими припадає на суб'єкт господарювання, та прибутку до оподаткування [3, с. 154]. При цьому потрібно враховувати як загальні підходи в оподаткуванні суб'єктів господарювання, так і галузеві особливості.

Відповідно до норм податкового законодавства України, суб'єкти господарювання можуть обрати для себе загальну систему оподаткування, або спрощену. Ті суб'єкти, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, сплачують єдиний податок і не є платниками (з урахуванням випадків, передбачених ст. 297.1 ПКУ):

- податку на прибуток підприємства;
- податку на додану вартість;
- податку на доходи фізичних осіб;
- податку на майно в частині земельного податку;
- рентної плати [4].

Зокрема, сільськогосподарські товаровиробники в переважній більшості випадків є платниками єдиного податку четвертої групи, а враховуючи особливості їх оподаткування доцільно при визначенні рівня податкового навантаження на такі суб'єкти враховувати площу сільськогосподарських угідь.

Водночас, узагальнені основні індикатори оцінки рівня податкового

навантаження на суб'єкти господарювання різних галузей та сфер діяльності, на нашу думку, доцільно визначати за співвідношення обсягу податкових платежів до:

- суми прибутку;
- виручки від реалізації продукції (робіт, послуг);
- суми понесених витрат;
- середньорічного обсягу власного капіталу;
- середньорічної вартості майна.

Доцільно також доповнити отримані розрахунки показниками, визначеними за співвідношенням обсягу податкових платежів за їх окремими видами та показників, які зумовлюють формування таких податкових платежів. Наприклад, по сільськогосподарських товаровиробниках можна розрахувати частку єдиного податку (для платників даного податку) або податку на прибуток (для тих суб'єктів, які перебувають на загальній системі оподаткування), що припадає на 1 га сільськогосподарських угідь.

На основі оцінки динаміки змін зазначених індикаторів можна провести як аналіз податкового навантаження на суб'єкт господарювання загалом, так і факторний аналіз сформованих показників з використанням способів детермінованого факторного аналізу. Це сприятиме забезпеченню раціональних підходів у податковому плануванні та прогнозуванні, а отже й підвищенню ефективності діяльності конкретних господарюючих суб'єктів.

Список використаних джерел:

1. Буцька О.Ю. Методика оцінки податкового навантаження: порівняльний аналіз. *Агросвіт*. 2013. № 24. С. 25-27. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/24_2013/6.pdf.
2. Лисенко А.М., Бакай А.В. Податкове навантаження суб'єктів господарювання та його вплив на формування важливих показників розвитку економіки України. *Центральноукраїнський науковий вісник : Економічні науки*. 2018. Вип. 1(34). С. 180-188. URL: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1\(34\).180-188](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1(34).180-188).
3. Лисенко А.М. Оцінка рівня податкового навантаження на сільськогосподарське підприємство : практичний аспект. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*. 2017. Вип. 32. С. 152-160. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/7478/1/17.pdf>.
4. Податковий кодекс України. Закон України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. (редакція від 01 жовт. 2024 р.). *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n166>.

